

Nr 344

Av herr **Magnusson** i Borås, om tillämpning av upphandlingskungörelsen å alla s. k. allmännyttiga bostadsföretag.

I anslutning till 1946 års upphandlingssakkunnigas arbete gjordes framställning, att bl. a. kommuner skulle bli skyldiga att tillämpa de statliga upphandlingsbestämmelserna i de fall, då statsbidrag lämnades till deras byggnadsverksamhet (SOU 1951: 18 s. 38). De sakkunniga ansåg, att nämnda bestämmelser i och för sig borde gälla även för kommuner i dylika fall att det låge utom ramen för deras uppdrag att föreslå föreskrifter härom i den nya kungörelsen. Emellertid anförde de sakkunniga, att det borde "ankomma på Kungl. Maj:t att från fall till fall i samband med lämnande av statsbidrag pröva, huruvida dylik skyldighet skall förbindas med anslaget".

Från vår sida yrkades i motion (I: 407) vid föregående riksdag, att de allmännyttiga bostadsföretagen skulle vara underkastade upphandlingskungörelsens bestämmelser. Som motiv härför anfördes bl. a., att byggnads- och anläggningsindustrien är av så stor betydelse för den enskilde att garantier måste skapas för att produktionskostnaderna blir så låga som möjligt utan att kraven på fullgod kvalitet eftersättes.

De s. k. allmännyttiga företagen erhåller avsevärt bättre lånevillkor än de privata företagen, som därigenom till större delen avkopplats som byggherrar och därmed också från inflytande på vem som skall producera byggnaderna. I samband med beviljande av lån skapas inga garantier för att vedertagna upphandlingsmetoder kommer till användning. Det inträffar sålunda att de s. k. allmännyttiga företagen i sin egenskap av byggherrar i stor utsträckning utlämnar produktionsarbetet till dem närstående producer, utan att arbetena på förhand utlysts på entreprenad och utan att andra företag över huvud taget givits tillfälle att genom anbudsgivning konkurrera.

I detta sammanhang finns anledning understryka den inom svensk förvaltning gällande offentlighetsprincipen. Därutöver är de statliga ämbetsverken och landstingen i sin upphandlande verksamhet bundna av bestämmelserna i 1952 års upphandlingskungörelse. Jämfört härmed utgör det upphandlingsförfarande, som tillämpas vid s. k. allmännyttigt bostadsbyggande med statsmedel, ett märkligt avsteg. Av kommuner bildade och ägda bolag och stiftelser för bostadsbyggande, som i lånehänseende uppföres som allmännyttiga enligt gällande författningsbestämmelser, anser sig nämligen vara berättigade att undandraga sig offentlighetsprincipen. En sådan utveckling är ägnad att undergräva tron på objektiv handläggning. Enligt min

mening kan det icke andragas något sakligt skäl till att dylika med bostadsbyggande arbetande företag i berört hänseende skulle vara befriade från skyldigheten att iakttaga de regler, som ansetts fundamentala då det gäller ämbetsverkens handhavande av statsmedel. Vid sådant byggande med stöd av statsmedel bör rätt till insyn föreligga från allmänhetens sida på ett helt annat sätt än som för närvarande kan äga rum. Detta är så mycket mera berättigat som många s. k. allmännyttiga företag själva är okunniga på området och därför utlämnar till andra organisationer att såväl projektera som producera fastigheterna, t. o. m. förvalta dessa. Syftet med ett dylikt s. k. allmännyttigt företag är då närmast att erhålla 100 % statlig belåning.

Enligt min mening är det angeläget att de s. k. allmännyttiga bostadsföretagen, som ju i realiteten utgör halvstatliga organ och som praktiskt taget till 100 % arbetar med statliga medel, tillämpar upphandlingskungörelsens bestämmelser vid infordrande av anbud. Redan nu torde dessa bestämmelser i tillämpliga delar följas av de flesta av de åsyftade bostadsföretagen.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att alla s. k. allmännyttiga bostadsföretag skall vara underkastade upphandlingskungörelsens bestämmelser.

Stockholm den 26 januari 1957

Tage Magnusson

i Borås
